

NORGES HØYESTERETT

Den 10. oktober 2019 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Webster, Bergsjø og Østensen Berglund i

HR-2019-1899-U, (sak nr. 19-125258SIV-HRET), sivil sak, anke over beslutning:

Sigurd Jørgen Klomsæt

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens salærfastsettelse.
- (2) Sigurd Klomsæt ble oppnevnt som forsvarer for Alf Henrik Christensen ved Borgarting lagmannsretts brev 1. oktober 2018. Det ble senere oppnevnt en medforsvarer.
- (3) For tingretten hadde Christensen advokat Petter Bonde som forsvarer. Etter at ankesaken var oversendt lagmannsretten, ble advokat Erik Lea oppnevnt som forsvarer. Han frasa seg imidlertid oppdraget da han ikke fikk opphevet bostedsforbeholdet.
- (4) Etter at dom i saken var avsagt, traff Borgarting lagmannsrett 27. juni 2019 beslutning om nedsettelse av Klomsæts salær. En begjæring om omgjøring ble ikke tatt til følge ved lagmannsrettens beslutninger 26. august 2019. En etterfølgende henvendelse om salæret ble besvart av lagmannsretten 9. september 2019.
- (5) *Sigurd Jørgen Klomsæt* har anket beslutningen til Høyesterett.
- (6) I anken er det anført at lagmannsrettens nedsettelse av salæret etter salærforskriften § 7 er vilkårlig og ikke forsvarlig begrunnet. Det er vist til at retten skal ha benyttet et «ostehøvelprinsipp», at avkortningen er urimelig ut fra Klomsæts situasjon, og at det er uten betydning hva medforsvareren har fått utbetalt i salær.
- (7) Videre er det anført at det ikke er grunnlag for å sette ned salæret etter forsvarerbytte, jf. salærforskriften § 12. Tidligere forvarer for lagmannsretten frasa seg oppdraget før noe arbeid var påbegynt, slik at det ikke var påløpt noen kostnader. Andre forsvarere i saken, som også var nye for lagmannsretten, har fått dekket sine salærkrav fullt ut.
- (8) Avslutningsvis er det anført at lagmannsretten skulle dekket fulle reisekostnader for Christensen.
- (9) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker:

- (10) Anken skal behandles etter reglene i tvisteloven, jf. straffeprosessloven § 107 første ledd, jf. § 78 andre ledd andre punktum, jf. rettshjelploven § 27 andre ledd og salærforskriften § 13.
- (11) Ankeutvalgets kompetanse er begrenset til å prøve om lagmannsretten har bygd på en uriktig generell lovforståelse av hvilke avgjørelser retten kan treffe etter den anvendte bestemmelse, og om avgjørelsen er åpenbart uforsvarlig eller urimelig, jf. tvisteloven § 30-3, jf. § 29-3 tredje ledd, jf. Rt-2013-204 avsnitt 16.
- (12) Ved fastsettelse av salær tas det utgangspunkt i advokatens arbeidsoppgave, jf. salærforskriften § 5. Dersom retten finner at «det er benyttet lengre tid enn hva som er rimelig og nødvendig, skal salæret settes ned», jf. § 7. Advokaten skal gis mulighet til å uttale seg før nedsettelse.
- (13) I denne saken har lagmannsretten, etter å ha sendt varsel om mulig nedsettelse, redusert advokat Klomsæts salær med 50 timer, jf. salærforskriften § 7. Det er gitt en konkret begrunnelse for hvorfor lagmannsretten mente arbeidet oversteg det som var rimelig og nødvendig. Av begrunnelsen fremgår blant annet at retten har sett hen til at tiltalen mot Klomsæts klient gjaldt en begrenset del av saksforholdet, at Klomsæts klient i hovedsak hadde erkjent de faktiske forhold, samt at det var oppnevnt en medforsvarer.
- (14) Ankeutvalget bemerker at det ikke kan stilles krav om at retten må begrunne en reduksjon med henvisning til bestemte timeposter, så lenge det klart fremgår hvorfor salæret er satt ned. Det er tilfellet i denne saken. Videre er det ingen feil at lagmannsretten ved fastsettelse av salæret så hen til at det var oppnevnt en medforsvarer. Ved oppnevningen av medforsvarer var det tatt uttrykkelig forbehold om at de to forsvarerne måtte samordne sitt arbeid, og det kan da ikke kreves dekning for samme type arbeid.
- (15) Etter utvalgets syn har lagmannsretten ved vurderingen etter salærforskriften § 7 utøvet et konkret skjønn som er basert på en riktig lovforståelse, og skjønnen fremstår verken som åpenbart urimelig eller uforsvarlig. Denne delen av anken kan derfor ikke føre frem.
- (16) Det er videre anket over at Christensen ikke har fått dekket reise- og oppholdsutgifter fullt ut.
- (17) Ankeutvalget bemerker at det fremgår av lagmannsrettens begrunnelse at retten ba om en nærmere redegjørelse for kravet, uten at det ble mottatt. Etter ankeutvalgets syn foreligger det da ingen feil når lagmannsretten på denne bakgrunn har gjort et fradrag i kravet basert på de underbilagene retten hadde tilgjengelig. Heller ikke denne delen av anken kan føre frem.
- (18) Det er også anket over lagmannsrettens avkorting av salær etter salærforskriften § 12, som lyder:
- «Det skal som hovedregel foretas skjønnsmessig avkorting i den nye forsvarers/advokats/rettshjelpers salær.**
- Den salærfastsettende myndighet skal ved et skifte av forsvarer/advokat/rettshjelper ta uttrykkelig forbehold om at skiftet kan føre til avkorting i den nye forsvarerens/advokatens/rettshjelperens salær.»**
- (19) Bestemmelsen er et utslag av at det foretas en skjønnsmessig salærfastsettelse både for den forsvarer som først har påtatt seg oppdraget og for den som overtar oppdraget,

jf. kommentarene til bestemmelsen. Hensikten er å sikre at det offentlige ikke skal belastes merkostnadene ved et forsvarerbytte.

(20) I hvilken grad det skal skje en avkorting, er omtalt i kommentarene til § 12, hvor det heter:

«Avkorting etter § 12 første ledd skal i utgangspunktet svare til det arbeid som er utført før skiftet fant sted. Her må det imidlertid utvises et rimelig skjønn hvor det blant annet ses hen til sakens omfang og kompleksitet. Det bør videre legges vesentlig vekt på hvorvidt det tidligere er foretatt skifte av advokat i samme sak. Hyppig skifte av advokat bør tilsi avkorting tilsvarende det arbeid som er utført før skiftet fant sted. Det vises for øvrig til Rt-1994-1180.»

(21) Etter ankeutvalgets syn kan det være tilfeller hvor det er aktuelt å redusere en advokats salærkrav både ut fra salærforskriften § 7 og § 12. I slike tilfeller må retten gi en klar anvisning på hvilken bestemmelse som er benyttet og knytte sin begrunnelse til denne.

(22) I saken her har lagmannsretten i beslutningen fra 27. juni 2019, foretatt en skjønnsmessig avkorting av salæret med 50 timer etter salærforskriften § 12, under henvisning til at det har skjedd et forsvarerbytte.

(23) Etter begjæring om omgjøring fra advokat Klomsæt, fastholdt lagmannsretten sin beslutning 26. august 2019. Etter ny henvendelse fra advokat Klomsæt, utdypet imidlertid lagmannsretten sin begrunnelse i brev 9. september 2019. Av dette fremgår det at den samlede salærfastsettelsen berodde på en vurdering av rimelig og nødvendig arbeid i saken, og at fastsettelsen ville blitt den samme dersom det ikke hadde skjedd et forsvarerbytte. Brevet, som er skrevet etter at anke i saken var oversendt Høyesterett, kan tyde på at lagmannsretten mente at nedsettelsen i sin helhet kunne vært hjemlet i salærforskriften § 7.

(24) Verken beslutningen 27. juni 2019 eller den etterfølgende redegjørelsen 9. september 2019, gir grunnlag for at ankeutvalget kan prøve om lagmannsretten har forstått salærforskriften § 12 riktig. Utvalget viser her til at det ikke er gitt noen nærmere begrunnelse utover henvisning til ordlyden i bestemmelsen. Dersom lagmannsretten mente salærforskriften § 7 også ga grunnlag for nedsettelse, krever dette en nærmere begrunnelse enn hva som fremgår av brevet 9. september 2019.

(25) Lagmannsrettens salærfastsettelse så langt den gjelder avkorting som følge av forsvarerbytte, må derfor oppheves. Ved den nye behandlingen av saken må lagmannsretten klargjøre hjemmelsgrunnlaget for nedsettelse, samt gi en kort begrunnelse dersom retten etter en fornyet vurdering mener det er grunnlag for å sette ned salærkravet. Ankeutvalget peker her på at det er riktig å foreta en samlet vurdering av kravet, slik også lagmannsretten har lagt til grunn.

(26) Utvalget bemerker avslutningsvis at avkorting etter salærforskriften § 12 forutsetter at retten ved et skifte av forsvarer har tatt uttrykkelig forbehold om at skiftet kan føre til avkorting i den nye forsvarerens salær. Ettersom det er tale om en sentral bestemmelse, som det må antas at alle advokater kjenner til, er det tilstrekkelig at dette gjøres ved henvisning til salærforskriftens regler om forsvarerskifte.

(27) Advokat Klomsæt har krevd dekket sakskostnader og rettsgebyr. Sakskostnadskravet er ikke spesifisert. Utvalget finner at det bør tilkjennes sakskostnader med 3 000 kroner, med tillegg av rettsgebyr på 6 990 kroner, jf. salærforskriften § 13, jf. rettshjelploven § 27.

S L U T N I N G

1. Lagmannsrettens beslutning oppheves.
2. I sakskostnader for Høyesterett betaler staten v/Borgarting lagmannsrett til Sigurd Jørgen Klomsæt 9 900 – nitusennihundre – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne kjennelsen.

Per Erik Bergsjø
(sign.)

Bergljot Webster
(sign.)

Cecilie Østensen Berglund
(sign.)